

інших фінансових зобов'язань споживача, які пов'язані з отриманням, обслуговуванням та погашенням кредиту.

Література

1. Економічний словник-довідник / за ред. д-ра екон. наук, проф. С. В. Мочерного. — К.: Феміна, 1995. — 368 с.
2. Зінченко В., Карчева А. Підвищення ефективності управління ризиками в умовах активізації споживчого кредитування // Вісник Національного банку України. — 2007. — № 10. — С. 7—10.
3. Даниленко А., Шелудько Н. Тенденції та наслідки активізації споживчого кредитування в Україні // Вісник Національного банку України. — 2006. — № 5. — С. 36—39.
4. Інтерв'ю начальника управління ВАТ АБ «Укргазбанк» Д. Резнікова // Економіка // 07.10.2007 / Делова неделя, www.newsgu.ua.

Стаття надійшла до редакції 30.01.2008 р.

УДК 330.22.12

С. В. Красножон,

ст. викладач

кафедри банківських інвестицій,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ІНВЕСТИЦІЇ ДОМОГОСПОДАРСТВ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Проведен сравнительный анализ инструментов финансового рынка с точки зрения инвестиций домохозяйств и формирования ими эффективного инвестиционного портфеля.

Comparative analyze of finance market instruments in terms of households investments and formation of effective investments portfolio was made.

Ключові слова: домогосподарства, інвестування, заощадження, ринок цінних паперів, грошовий ринок, ринок капіталів, фінансові інструменти.

Активізація інвестиційної діяльності домогосподарств на фінансовому ринку України є одним із ключових питань у реформуванні національної економіки. Його значущість та актуальність пояснюється як безпосередньо необхідністю посилення ролі фінансового ринку у суспільних та економічних процесах, так і ви-

могами «детінізації» української економіки в сукупності з вирішенням гострих проблем сектору домогосподарств.

Зарубіжні економічні школи, в тому числі і російська, мають численні надбання в питаннях дослідження взаємозв'язків домогосподарств з інститутами фінансового ринку. З розвитком ринкових відносин, на вітчизняних теренах з'явилися роботи А. Пересади, А. Мороза, В. Суторміної, О. Мозгового, Д. Леонова, А. Федоренка, В. Ходаківської, С. Маслової, які в тій чи тій мірі торкалися проблем домогосподарств у їх фінансових інвестиціях.

Проте в більшості з названих робіт [1] процес індивідуального інвестування аналізується, по-перше, щодо окремих секторів фінансового ринку та ринку фінансових послуг — депозитному, фондовому, грошовому та ін.; по-друге, в прив'язці до характеристик сформованих домогосподарствами заощаджень. Тоді як на нашу думку, нагальною є проблема комплексного, наскрізного дослідження, яке б у першу чергу базувалося на порівнянні інвестиційних характеристик фінансових інструментів, а не на параметрах сформованих на рівні домогосподарств заощаджень.

У контексті вирішення цієї проблеми необхідно розглянути поняття місткості фінансового ринку — його здатності акумулювати заощадження домогосподарств через випуск та обіг різноманітних фінансових інструментів. Таким чином, у теоретичному аналізові інвестицій домогосподарств на фінансовому ринку нами пропонується виходити з наступного: незалежно від параметрів, будь-які заощадження домогосподарств можна розглядати в якості інвестиційного ресурсу для купівлі інструментів фінансового ринку; здатність бути використаним для інвестицій у фінансові активи в більшій мірі залежить від наявності відповідних фінансових інструментів на ринку, а не від природи та характеристик заощаджень; цілі та параметри інвестування визначають потребу домогосподарств у купівлі тих чи тих інструментів фінансового ринку.

Екстраполяція вказаних висновків на прагматичне поле визначає кореляцію між існуючими на фінансовому ринку інструментами (їх характеристиками) та інвестиційною активністю домогосподарств.

Щодо безпосередньо фінансового ринку, науковцями використовується широкий спектр класифікаційних ознак для його характеристики. На нашу думку, в контексті вивчення проблематики інвестицій домогосподарств на фінансовому ринку, доцільно зупинитися на двох ознаках:

— за рівнем стандартизації фінансових інструментів з відповідним виділенням ринку цінних паперів та ринку нестандартизованих інструментів;

— за терміном залучення ресурсів з виділенням грошового ринку та ринку капіталів.

Виходячи з наведеної класифікації, можна виділити наступні цілі інвестування домогосподарств на фінансовому ринку залежно від його сегментів (табл. 1).

Таблиця 1

**ІНВЕСТИЦІЙНІ ЦІЛІ ДОМОГОСПОДАРСТВ
НА ОКРЕМИХ СЕГМЕНТАХ ФІНАНСОВОГО РИНКУ**

Сфера фінансового ринку		Інструменти	Інвестиційні цілі домогосподарств
Грошовий ринок	Ринок цінних паперів	Ощадні та депозитні сертифікати, пайові цінні папери інвестиційних фондів	Прибуткове розміщення на термін до 1-го року заощаджень, управління ризиком
	Ринок нестандартизованих інструментів	Валюта, платіжні інструменти, несек'юритизовані договори (поліси страхування життя, пенсійних фондів, депозитні, кредитні)	Прибуткове розміщення на термін до 1-го року заощаджень з одночасним придбанням квазігрошей (у т. ч. і для здійснення міжнародних розрахунків), управління ризиком
Ринок капіталів	Ринок цінних паперів	Акції, корпоративні облігації	Прибуткове розміщення заощаджень на термін більше 1-го року, управління ризиком
	Ринок нестандартизованих інструментів	Середньо- та довгострокові кредитні угоди	На цьому сегменті фінансового ринку індивідуальні інвестори представляють попит на фінансові ресурси

Джерело: систематизовано автором.

Аналіз табл. 1 дозволяє зробити висновок, що домінуючою рисою інвестицій сектору домогосподарств на усіх сегментах фінансового ринку (окрім нестандартизованого сегменту ринку ка-

піталів) є прибуткове розміщення заощаджень (короткотермінове та довготермінове) та управління ризиком, тоді як додаткові цілі досягаються тільки на грошовому ринку і полягають у придбанні платіжних інструментів. Таку однотипність можна розглядати двояко: з одного боку вона уніфікує підходи до визначення характеристик фінансових інструментів; з іншого — ставить параметри фінансових інструментів у залежність від змісту поняття «добробут» конкретного інвестора.

Питання аналізу інвестиційної діяльності домогосподарств на фінансовому ринку ускладнюється існуванням двох абсолютно відмінних шляхів надходження приватних заощаджень — прямі відносини домогосподарства з кінцевим об'єктом інвестування або використання послуг фінансового посередника (сфера, де фінансовий ринок пересікається з ринком фінансових послуг).

Можна визначити кілька груп [2] інструментів фінансового ринку, які мають окремі спільні характеристики для індивідуального інвестора. За терміном інвестування: довгостроковий — поліси страхування життя, угоди про відкриття пенсійних рахунків, пайові та боргові цінні папери фондового ринку; короткостроковий — депозитні договори, ощадні та депозитні сертифікати, платіжні інструменти, пайові цінні папери інвестиційних фондів. За характером виплати доходів: залежно від ефективності вкладень — пайові цінні папери фондового ринку, пайові цінні папери інвестиційних фондів, платіжні інструменти; на умовах твердих зобов'язань емітента — депозитні договори, ощадні та депозитні сертифікати, боргові цінні папери фондового ринку, поліси страхування життя та пенсійні договори.

Виходячи із наведеного вище, головне завдання державної політики у сфері залучення заощаджень домогосподарств на фінансовий ринок можна сформулювати наступним чином — створення законодавчих та економічних передумов для розвитку широкого спектру інструментів, які б у повній мірі задовольняли інвестиційні потреби домогосподарств.

Література

1. *Маслова С. О., Опалов О. А.* Ринок фінансових послуг : навчальний посібник. — К.: Кондор, 2006.
2. *Рубцов Б. Б.* Тенденции развития мировых фондовых рынков. (глава из книги «Мировой фондовый рынок и интересы России». — М.: ИМЭМО РАН, 2003). [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.mirkin.ru/_docs/book0402_036.pdf.

3. Тьюлз Дж. Т., Брэдли Э. С., Тьюлз Т. М. Фондовый рынок : универ. учебник : пер. с англ. — М.: ИНФРА-М, 1999. — 648 с.

4. Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж. Инвестиции : пер. с англ. — М.: ИНФРА-М, 2003. — 1028 с.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2008 р.

УДК 336.77: 330.567.22(477)

О. О. Кулик,

аспірант кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

РОЗВИТОК РИНКУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Раскрыта сущность банковского потребительского кредита, объектов и субъектов потребительского кредита, а также рынка потребительского кредитования. Изучены основные тенденции кредитования населения коммерческими банками в Украине на протяжении нескольких последних лет.

Revealed is the essence of bank consumer lending, objects and subjects of consumer lending and the market of consumer lending. Studied are the main trends of bank consumer lending in Ukraine during last few years.

Ключові слова: *кредит, споживчий кредит, банківський споживчий кредит, ринок споживчого кредитування, кредитування населення.*

Останнім часом на ринку кредитування України, зокрема, в кредитній політиці комерційних банків, спостерігаються значні зміни, що пов'язані з активізацією кредитування фізичних осіб. За даними НБУ в 2000 році обсяг кредитів, наданих фізичним особам, складав лише 980 млн грн, а в жовтні 2007 року ця сума збільшилась до 127 969 млн грн [5, с. 70]. Така активність щодо споживчого кредитування пояснюється, насамперед, високим рівнем прибутковості, який забезпечує банки в кілька раз більшою процентною маржею, ніж за кредитами, що надаються юридичним особам.

Аналітики прогнозують утримання і навіть підвищення даної тенденції протягом наступних років та прихід на фінансовий ринок України значної кількості нових, більш конкурентоспроможних учасників — іноземних банків. У зв'язку з цим детальне вивчення поняття споживчого кредиту, його об'єктів та суб'єктів, ринку споживчого кредитування є одним із пріоритетних напрямів у процесі розвитку сучасної банківської системи України.

© О. О. Кулик, 2008